

Elinkeinoelämän yhteiset kunta- ja aluevaalitavoitteet 2025

**Laatua ja tehokkuutta
yritysten ja julkisen
yhteistyöllä**

**Sujuva kaavoitus ja
luvitus investointien
vauhdittajaksi**

**Kasvua vauhdittavat
yritys- ja työllisyys-
palvelut**

ELINVOIMAINEN KUNTA RAKENTUU YHDESSÄ YRITYSTEN KANSSA

Alue- ja kuntavaaleja käyvien puolueiden ja ehdokkaiden on sitouduttava vahvasti yritysvetoisen kasvun vauhdittamiseen. Yrittäjyydelle ja yrityksille on luotava hankinnoilla lisää tilaa, kaavoitusta ja luvitusta on sujuvoitettava sekä taattava laadukkaat yritys- ja työllisyyspalvelut, vaativat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät, Keskuskauppakamari ja Perheyriyten liitto.

Suomalaisten hyvinvointi syntyy työstä ja yrittäjyydestä. Paikallisella tasolla tämä on helposti kaikkien nähtävissä. Kun yritysten kasvu ja toiminta hiipuu, sen huomaa nopeasti omassa lähiympäristössä, kunnissa tai alueilla. Viihtyisyys ja infrastruktuuri rapistuvat, palveluiden laatu ja saatavuus heikkenevät sekä samalla verot nousevat.

Ilman elinvoimaisia yrityksiä ei ole elinkykyistä kuntaa, ei työpaikkoja eikä verotuloja. Katse on siis suunnattava yrityksiin, kun kuntaa pyritään kehittämään ja parantamaan sen asukkaiden arkea. Miten yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytyksiä voidaan vahvistaa, raivata tilaa kasvulle, helpottaa osaavan työvoiman saatavuutta ja sujuvoittaa palveluita?

Elinkeinoelämän järjestöt haastavat puolueet ja ehdokkaat rakentamaan Suomeen kasvua vahvistamalla hyvää yritysilmapiiriä sekä luomaan tilaa yritysten kasvulle vahvistamalla kilpailuneutraliteettia niin kunnissa kuin hyvinvointialueilla. Elinvoimaisessa kunnassa julkinen toimii yritysten kasvun mahdollistajana. Yrityksiä on kuultava aidosti päätöksenteossa sekä arvioitava ja huomioitava päätösten yritysvaikutukset.

*Jyri Häkämies
Elinkeinoelämän keskusliitto*

*Minna Vanhala-Harmanen
Perheyriyten liitto*

*Juho Romakkaniemi
Keskuskauppakamari*

*Mikael Pentikäinen
Suomen Yrittäjät*

LAATUA JA TEHOKKUUTTA YRITYSTEN JA JULKISEN YHTEISTYÖLLÄ

Hyödynnetään yksityisiä tuottajia asiakkaiden palveluiden laadun kirittäjinä ja julkisen ja yksityisen kumppanuutta innovatiivisten toimintatapojen kehittäjinä.

Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee hankkia palveluita avoimesti ja kustannustehokkaasti, jotta julkiset varat käytetään parhaalla mahdollisella tavalla. Samalla voidaan vahvistaa myös alueen elinvoimaa ja yrittäjyyttä.

Lainsäädännön ja ohjauksen avulla on kannustettava kuntia ja hyvinvointialueita käymään aktiivista markkinavuoropuhelua yritysten kanssa sekä tekemään taloudellisesti vastuullisia hankintoja.

Hankintalain kiertämistä on rajoitettava, ja julkisen toimijan on omistettava vähintään kymmenen prosenttia inhouse-yhtiöstä, jos siltä halutaan ostaa palveluita ilman kilpailutusta. Julkisen toiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä on parannettava velvoittamalla kunnat ja hyvinvointialueet vertailemaan oman palvelutuotantonsa kustannuksia markkinoilta saataviin vaihtoehtoihin. Vertailun toteutumista on tehostettava viranomaisvalvonnalla.

Hyvinvointialueilla on otettava käyttöön monituottajamalli, jossa palveluita tuottavat julkisen sektorin rinnalla myös yksityiset yritykset. Näin varmistetaan palveluiden saatavuus koko maassa.

Elinkeinoelämän järjestöt esittävät:

- Hyvinvointialueet selvittävät oman palvelutuotantonsa kustannukset valtiovarainministeriön yksikkökustannuslaskentahankkeen edellyttämällä tavalla.
- Hyvinvointialueet vastaavat ensisijaisesti palveluiden järjestämisestä, mutta tuottajina toimivat ne, jotka toteuttavat palvelut laadukkaimmin ja kustannustehokkaimmin.
- Hyvinvointialueet ja kunnat ottavat käyttöön monituottajamallin, jossa palveluja tuottavat julkisen sektorin rinnalla yksityiset yritykset ostopalveluilla tai palveluseteleillä. Ilman yrityksiä ei palveluiden saatuutta koko maassa turvata.
- Hyvinvointialueet ja kunnat hyödyntävät yritys yhteistyötä innovatiivisten, laadukkaampien palveluiden kehittämisessä.

SUJUVA KAAVOITUS JA LUVITUS INVESTOINTIEN VAUHDITTAJAKSI

Kaavoituksen ja luvituksen on tuettava investointeja eikä hidastettava niitä, jotta yritysten kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä voidaan edistää. Kunnilla on merkittävä vastuu teollisuuden, kaupan ja rakentamisen investointien sujuvasta etenemisestä kaavoitusmonopolin kautta.

Samaan investointiin liittyvät lupahakemukset ja eri käsittelyvaiheet on voitava yhdistää, ja prosessit on toteutettava digitaalisesti hyödyntäen ”kysy vain kerran”-periaatetta.

Uusiutuvan energian investoinneissa kuntien rooli on keskeinen, ja niiden on huolehdittava siitä, että hankkeet etenevät riittävän nopeasti samalla, kun paikallisten asukkaiden näkökulma otetaan huomioon päätöksenteossa. Kuntien on omalla toiminnallaan tuettava prosessien ennakoitavuutta.

Kunnilla on merkittävä vastuu vihreän siirtymän investointien edistämisessä. Uuden teknologian hankkeet vaativat kunnissa uudenlaista osaamista ja sujuvaa yhteistyötä keskeisten viranomaisten kanssa. Tämä edellyttää kunnissa entistä suurempaa panostusta tulevina vuosina. Osaamista ja asiantuntijaresursseja on jaettava erilaisilla yhteistyöjärjestelyillä.

Elinkeinoelämän järjestöt esittävät:

- Samaan investointiin liittyvät lupahakemukset ja vaiheet tulee olla aina yhdistettävissä, digitaalisia ja toteuttaa kysy vain kerran -periaatetta.
- Kuntien on tuettava toimillaan uusiutuvan energian investointien prosessien sujuvuutta ja ennakoitavuutta.
- Vihreän siirtymän investointien edistäminen ja uuden teknologian hankkeet vaativat uudenlaista osaamista, johon kunnissa on panostettava ja tarvittaessa hyödynnettävä myös erilaisia yhteistyöjärjestelyjä.

KASVUA VAUHDITTAVAT YRITYS- JA TYÖLLISYYSPALVELUT

Työllisyyspalveluiden kehittämisessä on huomioitava, että yritykset ovat palveluiden asiakkaita siinä missä työnhakijatkin. Henkilöasiakkaiden työllistyminen ei ole mahdollista ilman työnantaja, joten yritysten tarpeet on otettava huomioon palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kuntien ja työllisyysalueiden on otettava laajasti käyttöön yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuusmallit työvoima- ja koulutuspalveluissa, hyödyntäen myös yksityisessä toimintamuodossa toimivien ammatillisten oppilaitosten osaamista. Näin varmistetaan, että työllisyyspalvelut ovat vaikuttavia ja vastaavat työnantajien tarpeisiin.

Vuoden 2025 alussa toimintansa aloittaneet uudet työllisyysalueet on arvioitava kriittisesti. Mikäli ne eivät kykene täyttämään tehtäviään riittävällä tavalla, niiden rakenteita on muutettava esimerkiksi alueiden määrää vähentämällä. Mahdollisista korjaustoimista on päätettävä jo vuonna 2026.

Työllisyysalueiden sekä kuntien ja niiden kehitysyhtiöiden on rakennettava selkeät ja toimivat polut yritysten kasvulle ja kansainvälistymiselle osana kansallista Team Finland -palvelukokonaisuutta. On tärkeää varmistaa, ettei synny päällekkäisiä palveluita muiden toimijoiden kanssa. Niillä alueilla, joilla palveluverkosto on hajanaista, yhteistyörakenteita on vahvistettava ja palveluita koordinoitava tehokkaammin.

Elinkeinoelämän järjestöt esittävät:

- Työllisyyspalveluita kehitetään yritysasiakkaita palvellen.
- Yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuusmalleja hyödynnetään laajasti työvoima- ja koulutuspalveluissa.
- Työllisyysalueuudistuksen toimivuutta ja tarvittavia korjaustoimia arvioidaan jo vuonna 2026.
- Team Finland -palvelukokonaisuutta kehitetään alueilla tavoitteellisesti ja yhteistyörakenteita vahvistaen.

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

Yrittäjät